

YMPÄRISTÖVALIOKUNNAN MIETINTÖ 4/2002 vp

Hallituksen esitys ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voi- maansaattamisesta

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 3 päivänä huhtikuuta 2002 lähettänyt ympäristövaliokuntaan valmistelevasti käsiteltäväksi hallituksen esityksen ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lain säädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 26/2002 vp).

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- lainsäädäntösihteeri Kaija Suvanto, ulkoasiainministeriö

- lainsäädäntöneuvos Eija Siitari-Vanne, oikeusministeriö
- neuvotteleva virkamies Päivi Janka, kauppa- ja teollisuusministeriö
- neuvotteleva virkamies Outi Berghäll ja neuvotteleva virkamies Tuomas Kuokkanen, ympäristöministeriö
- ympäristönsuojeluasiamies Riitta Larnimaa, Teollisuuden ja Työnantajain Keskusliitto TT
- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
- apulaisjohtaja Matti Viialainen, Suomen Ammattiliittojen Keskusjärjestö SAK
- energia-asiantuntija Simo Kyllönen, Suomen luonnonsuojeluliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi Kiotossa, Japanissa joulukuussa 1997 tehdyn ilmastonmuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan.

Kioton pöytäkirjan tarkoituksena on sopia niistä päästövähennyksistä ja menettelytavoista, joilla sopimuspuolet ensi vaiheessa pyrkivät ilmastonmuutosta koskevassa Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksessa ilmaistuihin tavoitteeseen vakiinnuttaa kasvihuonekaasujen pi-

toisuudet ilmakehässä sellaiselle tasolle, ettei ihmisen toiminnasta aiheudu vaarallisia häiriöitä ilmastojärjestelmässä. Kioton pöytäkirjassa määritetään teollisuusmaille sitovat sekä ajallisesti ja määrällisesti täsmälliset päästövähennysvelvoitteet kuuden kasvihuonekaasun tai -kaasuryhmän osalta. Pöytäkirjassa määritellään velvoitteiden toimeenpanokeinot, joihin kuuluvat niin sanotut Kioton mekanismit.

Esityksessä ehdotetaan myös, että Suomi antaisi yhdessä Euroopan yhteisön ja sen muiden

jäsenvaltioiden kanssa pöytäkirjan ratifioimisen yhteydessä ilmoituksen pöytäkirjan 4 artiklassa tarkoitetusta taakanjakosopimuksesta. Ilmoitus perustuu Euroopan unionin neuvoston päätökseen, jolla hyväksytään Kioton pöytäkirja Euroopan yhteisön puolesta ja vahvistetaan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden kesken päästövähennysvelvoitetta koskeva taakanjako. Päätöksen mukaan Euroopan yhteisön ja sen jäsenvaltioiden on pyrittävä toteuttamaan tarvittavat toimenpiteet ratifioimiskirjojensa tallettamiseksi samanaikaisesti ja, jos mahdollista, viimeistään kesäkuun alkuun 2002 mennessä. Sovitun taakanjaon mukaisesti Suomen vuotuiset kasvihuonekaasupäästöt saavat olla ensimmäisellä sitoumuskaudella 2008—2012 keskimäärin korkeintaan samat kuin mitä ne olivat vuonna 1990.

Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Pöytäkirjan kansainvälinen voimaantulo edellyttää, että sen on ratifioinut vähintään 55 sopimuspuolta, joihin samalla kuuluu ilmastopöytäkirjan I liitteessä mainittuja sopimuspuolia siten, että niiden yhteenlaskettu hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärä vuonna 1990 oli vähintään 55 prosenttia kaikkien I liitteessä mainittujen sopimuspuolten hiilidioksidipäästöjen kokonaismäärästä. Esitykseen sisältyvä laki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Esityksen puollettavuus

Hallituksen esityksessä mainituista syistä ja saamansa selvityksen perusteella ympäristövaliokunta puoltaa Kioton pöytäkirjan hyväksymistä siltä osin kuin pöytäkirja kuuluu Suomen toimivaltaan sekä ilmoituksen antamista Euroopan yhteisön ja sen jäsenmaiden keskinäisestä taakanjakosopimuksesta. Valiokunta puoltaa myös lakiehdotuksen hyväksymistä pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Valiokunta toteaa, että Suomi täyttää Kioton pöytäkirjan ratifioinnin edellytykset. Suomessa on laadittu pöytäkirjan velvoitteiden toteuttamisesta ilmasto-ohjelma, jota selostetaan myös käsiteltävänä olevassa esityksessä.

Euroopan unioni teki päätöksen Kioton pöytäkirjan ratifioinnista maaliskuussa 2002. Päätöksen mukaan yhteisön ja sen jäsenmaiden ratifiointiasiakirjat pyritään tallettamaan samanaikaisesti ja, jos mahdollista, viimeistään kesäkuun alkuun 2002 mennessä. Tavoitteena on, että pöytäkirja tulee voimaan ennen Johannesburgin Kestävän kehityksen huipukokousta (Rio +10).

Valiokunta pitää tärkeänä, että Suomi tekee oman ratifiointipäätöksensä Euroopan unionin aikataulutavoitteen mukaisesti.

Kioton pöytäkirjan eteneminen ratifiointivaiheeseen on pitkän valmistelutyön tulos, joka alkoi jo Rio de Janeiron kehitys- ja ympäristökonferenssissa vuonna 1992 allekirjoitetusta Yhdistyneiden Kansakuntien ilmastopuitesopimuksesta. Puitesopimuksen 7. osapuolikokouksessa Marrakeshissa marraskuussa 2001 saatiin pöytäkirjan toimeenpanosäännöt sovittua sellaisiksi, että pöytäkirja voidaan ratifioida.

Valiokunta pitää Kioton pöytäkirjan ratifiointia historiallisesti merkittävänä askeleena, vaikka siinä sovitut päästövähennysvelvoitteet ovat vielä vaatimattomia. Kysymyksessä on kuitenkin alku toimenpiteille, joilla ilmastomuutoksen torjunta saadaan kansainvälisesti käyntiin. Jatkossa on tärkeää edistää kansainvälistä yhteisymmärrystä siitä, että sopimusmääräyksiä kehitetään ilmastomuutoksen vaatimuksia paremmin vastaaviksi.

Tärkeää myös on, että jatkossa pöytäkirjan velvoitteet saadaan maantieteellisesti kattaviksi. Erityisesti on pyrittävä saamaan Yhdysvallat jatkoneuvotteluihin ja noudattamaan pöytäkirja-

jassa sovittuja vähennystavoitteita. Myös kehitysmaat tulee tulevaisuudessa saada sopimusvelvoitteiden piiriin alkaen nopeimmin kehittyvistä maista kuten Kiina, Intia ja Meksiko.

Valiokunta pitää sinänsä perusteltuna, että vähennysvelvoitteet kohdistetaan ensin teollisuusmaihin. Teollisuusmailla on historiallinen vastuu kasvihuonekaasupäästöistä, sillä kysymys on kumulatiivisesta vaikutuksesta (erityisesti CO₂-päästöt säilyvät kauan ilmakehässä). Teollisuusmaiden päästöt ovat edelleen asukasta kohden huomattavan suuret, suuremmat kuin esimerkiksi missään kehittyvässä maassa.

Muita näkökohtia

Asian käsittelyn yhteydessä on valiokunta kiinnittänyt huomiota myös Kioton pöytäkirjan joustomekanismeihin. Komissio ehdottaa Euroopan laajuisen päästökaupan käynnistämistä vuonna 2005 ja on valmistellut asiaa koskevan ehdotuksen jäsenvaltioiden käsiteltäväksi. Sitä vastoin yhteistoteutuksesta (JI) ja puhtaan kehityksen mekanismista (CDM) ja niiden soveltamisesta yhdessä päästökaupan kanssa ei esityksiä ole annettu. Valiokunta pitää tärkeänä, että myös muita joustomekanismeja kuin päästökauppaa kehitetään. Tässä yhteydessä valiokunta vielä painottaa, että jäsenvaltioilla tulee olla riittävä päästösvalta joustomekanismien soveltamisessa, koska sovittu vähennysvelvoitekin on kansallinen.

Lopuksi valiokunta huomauttaa, että hallituksen esityksen liitteenä olevan Kioton pöytäkirjan 11 artiklassa on käännösvirhe. Muiden teollisuusmaiden sijasta artiklassa tulisi puhua muista sopimuspuolista.

Päätösehdotus

Edellä olevan perusteella ympäristövaliokunta kunnioittavasti ehdottaa,

että eduskunta hyväksyy Kiotossa 11. päivänä joulukuuta 1997 tehdyn ilmastomuutosta koskevan Yhdistyneiden Kansakuntien puitesopimuksen Kioton pöytäkirjan siltä osin kuin pöytäkirja kuuluu Suomen toimivaltaan ja

että Suomi antaa yhdessä Euroopan yhteisön ja sen muiden jäsenvaltioiden kanssa pöytäkirjan ratifioimisen yhteydessä ilmoituksen pöytäkirjan 4. artiklan 2 kappaleessa tarkoitetusta taakanjakosopimuksesta, jonka perusteella Suomen vuotuiset kasvihuonekaasupäästöt saavat olla ensimmäisellä sitoumuskaudella 2008—2012 keskimäärin korkeintaan samat kuin mitä ne olivat 1990 sekä

että lakiehdotus hyväksytään muuttamattomana.

YmVM 4/2002 vp — HE 26/2002 vp

Helsingissä 19 päivänä huhtikuuta 2002

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj.	Pentti Tiusanen /vas	Rauha-Maria Mertjärvi /vihr
vpj.	Tytti Isohookana-Asunmaa /kesk	Säde Tahvanainen /sd
jäs.	Rakel Hiltunen /sd	Hannu Takkula /kesk
	Tarja Kautto /sd	Ulla-Maj Wideroos /r
	Riitta Korhonen /kok	Pia Viitanen /sd
	Jari Leppä /kesk (osittain)	Pekka Vilkuna /kesk.
	Hanna Markkula-Kivisilta /kok	

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Salme Kandolin.